

Voegâh IN DEN HAAG

Van hoerenmadam tot Maison Krul

F.J.A.M. van der Helm

WALBURGERS

Afbeelding omslag

Lange Poten, hoek Spui (Kapelsbrug), omstreeks 1905. Haags Gemeentemuseum

Omslagontwerp

Erwin Bomans^{BNO} Leucq!, Hof van Twente

Ontwerp binnenwerk

Prezns - Marco Bolsenbroek, Zutphen

Tekstredactie

Toon Vugts

© 2020 F.J.A.M. van der Helm, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

© 2020 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

ISBN 9789462495517

E-ISBN 9789462496835

NUR 693

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1 Tante Annie en haar rendez-voushuis	9
2 Problemen bij aanleg Vijverdam	14
3 Politie op zoek naar perverse pornofilms in Geleenstraat	17
4 Bedrieger in het openbaar gebrandmerkt aan de schandpaal	20
5 ГТВ's platenstudio in het Benoordenhout	23
6 IJsschotsen voor de Scheveningse kust in de winter van 63	27
7 Haagse Bijenkorf een 'Mercuriustempel' met roltrappen!	31
8 Juridisch gevecht om de Hofvijver	36
9 Bruidssuikers van Paré	39
10 Ingeburgerde koningin Emma (1858-1934)	43
11 ADO met broers Gerrie en Harry Vreken: kampioen en promotie	46
12 Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen in lichterlaaie	52
13 De zedenzaak rond 'Duitsche Greet' en haar frivole meisjes	55

14	Heimwee naar het nostalgische treinstation Staatsspoor	58
15	Kamervragen rond corruptie bij Haagse politie.	61
16	Plechtige opening Vredespaleis op 28 augustus 1913.	65
17	Napoleon brengt stadsrechten mee voor Den Haag	73
18	'Lombokgeneraal' Rost van Tonningen en zijn familie rond 1900	76
19	Experimentele verkeerslichten op de Laan van Meerdervoort	81
20	Opkomst en ondergang van de vertrouwde melkboer.	84
21	Ondergang van het historische sluisje nabij het Rijswijkseplein	89
22	Puber door politiesabel gedood bij kerstboom- verbranding.	92
23	Gotische Zaal gered door groothertogin van Saksen.	95
24	Pieter Louwman begint in 1934 met zijn verzameling historische auto's	98
25	Evert Louwman neemt de hobby van zijn vader over: het Louwman Museum	104
26	Voorbij met de immer wakende torenwachter!	110
27	Zwangere Sjaan in 1795 op roof bij haar minnaar.	114
28	Naam Haagse wijk Ypenburg al eeuwenoud	117
29	Gegluur bij het oude ministerie van Sociale Zaken	120
30	Het atelier van glas-in-loodzetter C.A. Schuit	123
31	Koninklijk Buitenrust wijkt voor internationaal Vredespaleis	128
32	Mysterie rond de markante 'Koningin van Voorburg'	131
33	Dubbele moord doet bewoners Veenkade huiveren	136
34	'Ik bestelde brood en kwam met vlees terug'	139
35	De Bell-compagnie brengt de telefoon in de Residentie	145
36	De komst van de Scheveningse pier	149
37	Uitslaande brand in 1884 aan het Westeinde!	156
38	Laakmolen wordt onderdeel van de Molenwijk.	159
39	Demping doodlopend deel stinkende Prinsegracht.	163
40	Deftige tearoom Maison Krul nog altijd een begrip in Den Haag	166

Inleiding

Wat is er spannender dan de geschiedenis van je eigen omgeving te leren kennen? Vaak weten we niet wat er allemaal in onze eigen buurt te vinden is aan historisch materiaal. In feite zijn we beperkt tot wat we op school hebben geleerd aan vaderlandse geschiedenis. Nou boffen we met een plaats als Den Haag, waar regionale gebeurtenissen ook vaak landelijke feiten zijn.

Den Haag heeft door de eeuwen heen steeds roem vergaard als bestuurlijk centrum en als woon- en werkplaats van belangrijke vaderlanders, of zoals we tegenwoordig zouden zeggen van Bekende Nederlanders. Meestal gaat dat om politieke figuren. Maar juist deze mensen, over wie al zoveel is geschreven, staan niet centraal in dit boek. Want dat gaat juist hoofdzakelijk over de geschiedenis van 'om de hoek'. De kleine geschiedenis die niet groot genoeg is voor de geschiedenisboeken, maar o zo belangrijk voor de Hagenaars om hun stad beter te leren kennen.

Den Haag mag dan wel geen stadsrechten hebben gekregen (trouwens, Parijs ook niet!) het kreeg bekendheid door de graven van Holland, die hier in de dertiende eeuw het Binnenhof

stichtten. Later kwamen hier steeds meer gebouwen omheen te staan. Er kwam een Buitenhof, een Gevangenpoort, nog meer poorten en een slotgracht. Veel van dat alles is inmiddels veranderd of zelfs gesloopt.

Wat niet is verdwenen zijn de gebeurtenissen die we in de archieven terug kunnen vinden. Van hoererij tot oplichterij. Van stadsuitbreidingen tot verdwenen straten, pleinen en lanen. Van de komst van de Pier en het Vredespaleis, en van de Bijenkorf, waarbij de Grote Marktstraat werd gecreëerd door het einde van de stinkende Prinsegracht te dempen. Den Haag was en is volop in beweging.

Terwijl het onderwijs beter werd, kwamen nieuwe uitvindingen en toepassingen daarvan in onze straten. Zoals bij de experimentele verkeerslichten aan de Laan van Meerdervoort. De nieuwe tijd brak aan. De melkboer verdween uit de straat. Ook mijn familie aan de Veenkade was gedoemd de melkwijk en hun winkel op te heffen. Allemaal ten koste van de vooruitgang. Dingen komen en dingen gaan. In mijn rubriek 'Vroegâh' heb ik er veel over geschreven in de ter ziele gegane *Oud-Hagenaar*. De artikelen werden altijd met graagte gelezen, zoals ik kon merken aan de vele reacties. Op verzoek van velen is besloten om een selectie van deze artikelen in boekvorm te bundelen.

We kunnen hierin terugkijken op veertig historische verhalen uit het rijke Haagse verleden. Heel divers, uit alle tijden, voor ieder wat wils, maar wel allemaal pure Haagse geschiedenis. Uit de tijd van *vroegâh!*

Tante Annie en haar rendez-voushuis

Als kind lijk je nergens bij stil te staan. Tante Annie was een aardige vrouw, die altijd met dubbel-tjes en kwartjes liep te strooien. Nee, een echte tante was ze niet, maar zo werd ze in de buurt eenvoudigweg genoemd. Ze verhuurde kamertjes aan mannen die de liefde wilden bedrijven. Ze woonde op de Weteringkade vlak bij het Girokantoor. Eigenlijk schuin tegenover de roemruchte Geleenstraat, waar het fruit in de roodgekleurde etalages lag te wachten op een gebruiker.

In de jaren 70 en 80 ging het er allemaal nog geheimzinnig aan toe rondom de mannen en vrouwen die in de 'bizniz' zaten. Naast de vele straten die Den Haag kende, waar de dames openlijk voor de ramen zaten te lonken (denk aan de Boomsluiterskade, Lamgroen, Groenewegje en de Nieuwe Haven, waar de fameuze Blonde Dolly haar waren verhuurde), was er in de Hofstad ook plaats voor gesloten bordelen en rendez-voushuizen. Den Haag heeft door de eeuwen heen een grote bedrijvigheid gekend in deze branche, wat mogelijk veroorzaakt werd door de welgestelde diplomatenwereld.

Tante Annie in 1973.

FOTO: AUTEUR

Het was een wereld van stiekem en voor- en bijnamen. Discretie was een hoog goed. Chantage lag op de loer wanneer de lustzoeker werd betrapt door een crimineel die wat bij wilde verdienen. De besloten bordelen en rendez-voushuizen deden hun uiterste best om de politie op afstand te houden. In veel gevallen werden de overwegend Hollandse dames anoniem door de GGD gecontroleerd. Het was een klein duister wereldje, dat zich overwegend liet afschilderen in de beslotenheid en intimiteit van een kleine groep baasjes.

Tante Annie

Ze sprak met een Duits accent en mogelijk lagen haar wortels in Wenen, zoals ze me eens heeft verteld. Ooit was ze in

1935 naar Nederlands-Indië geweest om daar als eerbare getrouwde vrouw haar geluk te beproeven. Lichtjes stotterend en altijd lachend met haar grote uitpuilende ogen en zwaaiend en groetend naar iedereen die haar passeerde. Door haar suikerziekte liep ze wat langzaam, met haar opgezette benen die over haar schoenen vielen. Nee, haar leven was niet zo leuk, maar ze was na de oorlog in de branche terechtgekomen en wist haar boterham (met beleg) erin te verdienen. Haar huis bezat meerdere verdiepingen en voor een tientje kon je er een kamertje huren. Ook had ze weleens een vrouwtje in de aanbieding. Het was een hele bedrijvigheid, want er kwamen meestal erg goede klanten, die haar voorzagen van stukken worst en zelfs jurken. Als haar eerste klant noemde ze altijd Aadje de slager. Wat een grote wagen had hij! Niemand van de burens sprak minderwaardig over haar. Haar natuurlijke charme bracht altijd een lach op ieders gelaat. Ze noemde iedereen schat en lieverd, of je nu tien of tachtig was, en ze wist gemakkelijk de mensen in te palmen. Ze wandelde op haar oude dag geregeld met haar herdershond Vesta, die haar op een keer bijna de tram introk van lijn 12. Dat was bij de halte onder het Schenkviaduct. ‘Vessie zat een hond achterna’, smulde ze lachend achteraf. De eigenaar van de hond die boos en ontdaan aan haar vroeg of het een mannetje of een vrouwtje was, kreeg het legendarische antwoord: ‘Dat weet ik niet, maar het is een reu!’ Vermoedelijk kende ze de betekenis van het woord reu niet helemaal. Er bestaan werkelijk van die mensen op wie niemand kwaad kan worden.

Weteringkade

Haar openingstijden lagen ergens in de middag tot een uur of elf in de avond. Een uitzondering voor een goede klant daargelaten. De mannen wist ze altijd te vertellen dat ze een mooie stropdas omhadden. Tante Annie verklapte eens haar geheim: ‘Je vangt meer vliegen met stroop dan met azijn!’ Ze woonde samen met de ongeveer even oude Wim, die doorging voor haar man, maar die volgens sommige burens haar broer was. Ze hadden vrijwel altijd ruzie. Wanneer het goed was, dan

Weteringkade nabij het Schenkviaduct.

FOTO: AUTEUR

reed Blauwe Willem (hij zoop zo) opeens een dikke Mercedes. Annie zat dan voor in de wagen en samen gingen ze zo tochtjes maken. Niet te ver en te vaak, want het mocht niet ten koste gaan van de openingstijden. Hun zoete vrede duurde meestal niet lang. En voor je het wist werd de Mercedes verkocht aan de garage van Nico Visser enige huizen verder. Die man lachte zich rot. Vooral die ene keer dat ze de wagen weer terug kwam kopen. Visser werd er niet armer op! Druk had Annie het wanneer een klant om een meisje vroeg en ze zelf niets voorhanden had. Dan belde ze naar Mies bij de Juliana van Stolberglaan of naar Klara in de Stuyvesantstraat. Met een taxi kwamen dan de meisjes even wat bijkluken bij tante Annie. Omgekeerd werd ook door andere hoerenmadams een beroep gedaan op meisjes van Annie. Zoals gezegd: het was een klein wereldje! Maar het moet erg leuk zijn geweest. Een soort van 'ons kent ons' van mensen die stoute dingen deden die het daglicht niet helemaal konden verdragen. Ook Henk Bartels – de baas van de Geleenstraat – die eveneens op de Weteringkade woonde, kon weleens de nood lenigen en wist weleens te voorzien in een dametje. Omgekeerd wist hij Annie weleens om snoepgoed te vragen, maar helaas voor Bartels gaf Annie niet zo gauw haar inventaris weg. Dat kon ook niet, want ze had er hooguit twee of drie in hoogtijdagen.